

หรือในที่ลับตาคนใด เงิน...ก็มักจะถูกใช้เป็นเครื่องมือฆ่าคนในเมืองหรือท่ามกลางความศิวิไลซ์ชันนั้น อย่างที่ศิลปินแห่งชาติ รงค์ วงษ์สวรรค์ เคยเปรียบเปรยไว้

ทุกชีวิตบนโลกใบนี้ไม่ว่าคน พืช หรือสัตว์ ล้วนมีรูปแบบการตายอยู่ 2 อย่าง ถ้าไม่ตายด้วยน้ำมือตัวเอง ก็ยอมตายด้วยน้ำมือผู้อื่นหรือถูกปัจจัยภายนอกมาเช่นฆ่า

ในโลกเสรีเชื่อกันว่า มนุษย์ทุกคนควรมีสิทธิเลือกใช้ชีวิตของตัวเอง...ไม่ว่ามันจะถูกหรือผิด แล้วความตายล่ะ...เจ้าของชีวิตควรจะมีสิทธิเลือกได้เองด้วยหรือไม่?

เมื่อโลกและวิทยาการทันสมัย ก้าวล้ำ และซับซ้อนมากขึ้น เริ่มเป็นที่ถกเถียงกันว่า ผู้ป่วยอาการหนักที่ตกอยู่ในภาวะ "จะเป็นก็ไม่ใช่ จะตายก็ไม่เชิง" เช่น นอนป่วยหนัก ไม่รู้สึกอยู่ในห้องไอซียู ท่ามกลางสายระโยงระยาง ถูกให้ความช่วยเหลือด้วยเครื่องปั๊มหัวใจ เจาะคอ เครื่องช่วยหายใจ ฯลฯ

ถ้าเจ้าของชีวิตเหล่านั้นต้องการจะยุติความทุกข์ทรมานจากความเจ็บป่วย ที่ไม่มีหนทางใดจะยื้อชีวิตของตนให้กลับคืนมาได้ จึงอยากปฏิเสธการใช้เครื่องมือที่ช่วยยืดการตายเหล่านั้น ตามว่า

เขาคควรทำได้หรือไม่?

ประเด็นนี้เป็นที่ถกเถียงกันมานานนับสิบปีและแบ่งความคิดเห็นออกเป็น 2 ฝ่าย ทั้งสองฝ่ายต่างก็มีเหตุผลและมุมมองบนความห่วงใยและปรารถนาดีต่อผู้ที่ตกอยู่ในภาวะดังกล่าว

ฝ่ายแรกเห็นว่า แพทย์หรือผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมทุกคนต่างได้รับการปลูกฝังให้ช่วยชีวิตผู้ป่วยให้ถึงที่สุดตามวิสัยและพฤติการณ์

อีกนัยหนึ่ง **ตุลาการศาลปกครองสูงสุดซึ่งพิพากษาคดีนี้เห็นว่า หนังสือแสดงเจตนาปฏิเสธการรักษา เปรียบเสมือนคำสั่งเสียของผู้ตาย ก่อนวันที่ตัวเองจะมีอาการป่วยหนัก ไม่ได้เป็นการเร่ง หรือยื้อกับความตาย แต่ปล่อยให้ตายเองตามธรรมชาติ จุดดั่งใบไม้หลุดเองจากกิ่ง...**

ครบ 1 ปีใช้สิทธิตายดี ยังไม่ค่อยกล้าใช้สิทธิ

และไม่ทอดทิ้งให้ผู้ป่วยต้องตาย...แม้ว่าผู้ป่วยรายนั้นจะเป็นโจรผู้ร้าย ชนชาติศัตรูในศึกสงคราม หรือผู้ใดก็ตาม

ที่ผ่านมา ในโรงเรียนแพทย์ทั้งหลายไม่เคยปรากฏว่ามีการเรียนการสอนถึงนิยามและความหมายของคำว่า "บริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิต หรือเพื่อยุติการทรมานจากความเจ็บป่วย" ตามที่ปรากฏอยู่ในมาตรา 12 ของ พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 และกฎกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งระบุไว้ใจความว่า

"บุคคลมีสิทธิทำหนังสือแสดงเจตนา ไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิตตน หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วยได้"

การดำเนินการตามหนังสือแสดงเจตนาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อผู้ประกอบการวิชาชีพด้านสาธารณสุข ได้ปฏิบัติตามเจตนาของบุคคลตามวรรคหนึ่งแล้ว มิให้ถือว่ากระทำความผิด และให้พ้นจากความรับผิดชอบทั้งปวง"

ฝ่ายแรกยังมีความเห็นว่า การที่แพทย์ปล่อยให้ผู้ป่วยตายตามหนังสือแสดงเจตนา โดยงดเว้นการรักษา หรือไม่ใช่เครื่องมืออุปกรณ์บางอย่าง เพื่อช่วยชีวิตตามมาตรฐานวิชาชีพแพทย์เท่ากับได้กระทำให้ผู้ป่วยต้องเสียชีวิต โดยผู้ทิ้งตนนั่นเอง

ทั้งยังเห็นว่า การที่บุคคลใดจะเลือกมีชีวิตอยู่หรือไม่ เป็นเสรีภาพ ไม่ใช่สิทธิ อีกทั้งมาตรการดังกล่าว มีความเหมาะสมกับบริบทของชีวิตความเป็นอยู่ ระบบกฎหมาย และวัฒนธรรมไทยแล้วหรือไม่?

ขณะที่อีกฝ่ายเห็นตรงข้ามกับฝ่ายแรก... ในที่สุดจึงได้มีการฟ้องร้องเป็นคดีต่อศาลปกครอง กรณีกฎกระทรวงฯ ที่ให้สิทธิกับผู้ป่วยในการปฏิเสธการรักษาของแพทย์ในช่วงวาระสุดท้ายของชีวิตนั้น ถือเป็น การขัดต่อจรรยาบรรณของแพทย์ที่ห้ามแพทย์หยุดการรักษาผู้ป่วยหรือไม่

ผลปรากฏว่า เมื่อ วันที่ 18 มิ.ย.2558 ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษาว่า การทำหนังสือแสดงเจตนาปฏิเสธการรักษาพยาบาล ถือเป็น การแสดงสิทธิในชีวิตและร่างกาย โดยเป็นการยื่นความประสงค์ไว้ล่วงหน้า เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบความประสงค์ของตนว่าจะใช้สิทธิเช่นใด จึงไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีและความสงบเรียบร้อยของประชาชน

เท่ากับว่าคำพิพากษาดังกล่าวข้างต้นได้รับรองว่า กฎกระทรวงว่าด้วยการให้สิทธิการตายแก่ผู้ป่วยที่ต้องการจะปฏิเสธการรักษาจากแพทย์ ในช่วงวาระสุดท้ายของชีวิตนั้น...ชอบแล้ว

ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า กรณีดังกล่าวถือเป็นสิทธิในการเลือกที่จะปฏิเสธการรักษาพยาบาล เพื่อที่จะได้ตายตามธรรมชาติแต่แพทย์ก็ไม่มีหน้าที่ทำให้ผู้ทำหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับการรักษาถึงแก่ความตาย เพราะหากแพทย์ทำเช่นนั้นย่อมต้องมีความผิดตามกฎหมายฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา

เหนืออื่นใด กรณีนี้ผู้ป่วยยังคงได้รับการดูแลจากแพทย์ แบบประคับประคอง ไปจนถึง วาระสุดท้ายของชีวิต จึงมิใช่การปล่อยให้ผู้ป่วยเสียชีวิต โดยงดเว้นไม่ให้เกิดการรักษา

แต่ถ้าผู้ทำหนังสือแสดงเจตนา ได้ระบุไว้ในหนังสือแสดงเจตนาให้งดเว้นการรักษา หรืองดเว้นใช้ยาและเครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์ เพื่อยุติชีวิตลง ในขณะที่ยังไม่ใช่วาระสุดท้ายของชีวิตตน เช่นนี้ย่อมถือเป็นการเร่งการตาย แพทย์ย่อมไม่สามารถปฏิบัติตามประสงค์ของผู้ป่วยได้ เพราะถือเป็นความผิด

อีกนัยหนึ่ง ตุลาการศาลปกครองสูงสุดซึ่งพิพากษาคดีนี้เห็นว่า

หนังสือแสดงเจตนาปฏิเสธการรักษา เปรียบเสมือนคำสั่งเสียของผู้ตาย ก่อนวันที่ตัวเองจะมีอาการป่วยหนัก ไม่ได้เป็นการเร่ง หรือขอร้อง ความตาย แต่ปล่อยให้ตายเองตามธรรมชาติ คุณคงไปไม่หลุดเองจากกึ่ง...

จึงสมควรอนุญาตให้ผู้แสดงเจตนาดังกล่าว สามารถเลือกตายอย่างเป็นธรรมชาติ ไม่ต้องยึดถือความตายของตนออกไปอย่างสิ้นหวัง ทั้งที่หากไม่มี “บริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิต หรือเพื่อยุติการทรมานจากความเจ็บป่วย” ผู้ป่วยก็ควรจะตายตามธรรมชาติไปเองแล้ว

โดยสรุป จากคำพิพากษานี้ส่งผลให้ปัจจุบันทุกคนสามารถแสดงเจตนาล่วงหน้าปฏิเสธการรักษาในวาระสุดท้ายของชีวิต โดยขอให้ตัวเองตายอย่างธรรมชาติได้ ยกตัวอย่าง เมื่อหัวใจหยุดเต้น สามารถมีสิทธิแสดงเจตนาไว้ล่วงหน้า จะไม่ขอให้เครื่องช่วยหายใจเพื่อยื้อชีวิต เป็นต้น

นอกจาก “สิทธิปฏิเสธการรักษาของผู้ป่วย ซึ่งอยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิต” ถือได้ว่าเป็น ความต้องการครั้งสุดท้ายในชีวิต อย่างหนึ่ง (Living Will) ยังเป็นคนละกรณีกับ “การฆ่าตัวตาย” หรือ “ช่วยเหลือให้ผู้อื่นฆ่าตัวตาย” ที่เรียกว่า การุณยฆาต (Mercy Killing) ซึ่งถือเป็นการเร่งความตาย โดยกระทำหรืองดเว้นกระทำเจตนาให้ผู้ป่วยตายก่อนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต ซึ่งทั้งขัดต่อศีลธรรม และจริยธรรมของแพทย์

ทุกวันนี้ “สิทธิที่จะปฏิเสธการรักษาของผู้ป่วย ซึ่งอยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิต” ยังเป็นที่ยอมรับของ แพทยสมาคมโลก (The World Medical Association) ว่า สอดคล้องกับจริยธรรมทางการแพทย์ และมีหลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ออสเตรเลีย เดนมาร์ก และสิงคโปร์ ได้ออกกฎหมายรองรับในเรื่องนี้

ในฐานะที่วันนี้เมืองไทยได้รับไฟเขียวจากคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ให้สามารถแสดงเจตนาเลือกตายเองตามธรรมชาติ โดยไม่ต้องมีสิ่งใดคอยยื้อชีวิตมาเป็นเวลา 1 ปีเต็มแล้ว

แต่เอาเข้าจริง...กลับเป็นที่น่าสังเกตภายใต้บริบททางสังคม และวัฒนธรรมแบบไทยๆ ปานนี้ยังไม่มีวีแววหรือเป็นข่าวว่า เทรนด์เลือกตายแบบนี้...กำลังมาแรงในเมืองไทย!!